

REGENBOOG VOOR *Schip, Schelp en Haak*

Bouwen voor de toekomst. De uitbreiding van een van de grootste middelbare scholen in Nederland kon helemaal worden afgestemd op de functionele eisen van het Studiehuis. Een uitbundig kleurenpalet, gekoppeld aan een gedurfde organische vormgeving, vormt de basis voor het emotionele welzijn. Qua duurzaamheid is vooral gezocht naar een optimale energiebalans. Het project werd aangenomen door architectenbureau Groep5 van der Ven. Zij verzorgden de projectcoördinatie en bouwkundige uitwerking. Alexander Nowotny van Nowotny Architecten was de verantwoordelijke projectarchitect en ontwerper.

DOOR CÉCILE DORNSEIFFEN

Links en rechts: Schelp: atrium met decoratieve structuurwand en suggestie van doorkijkraam

Alexander Nowotny kreeg zijn opleiding in Berlijn. Hij werkte langere tijd bij Rem Koolhaas en Groep5 van der Ven. Sinds 2000 heeft hij zijn eigen bureau. Er worden opdrachten op alle schaalniveaus uitgevoerd: stedenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw, herbestemming, kleuradviezen, meubelontwerp en interieur. Expressie is een elementair uitgangspunt: kleurconcepten en organische vormen zijn belangrijke thema's. Milieubewuste energietechnologie wordt regelmatig toegepast, evenals flexibel en demontabel bouwen.

Foto's: René Swiermond

De Trevianum Scholengroep in Sittard ontstond in 1998 uit een fusie. De school voor havo, atheneum en gymnasium telt inmiddels ruim 2.500 leerlingen en zo'n 220 personeelsleden. De noodzaak tot uitbreiding viel samen met de komst van het tweede fase onderwijs voor de bovenbouw. Het Studiehuis als vorm van zelfverantwoord leren heeft aanzienlijke ruimtelijke consequenties als het gaat om informatieverwerking en kennisoverdracht. Een mooi moment om na te denken over het schoolgebouw moderne stijl.

Links: De Brug: stadspoort en symbolische brug naar de 21e eeuw.

Projectarchitect en ontwerper Alexander Nowotny schetste een plan met gedifferentieerde ruimtes voor verschillende werkvormen: werkgroepen en studielandschappen, gekoppeld aan ICT-voorzieningen en mediathoek. Oudbouw en nieuwbouwlocatie liggen tegenover elkaar aan een brede invalsweg. De oudbouw is het domein van de oederbouw gebleven, de nieuwbouw expliciet gericht op het tweede fase onderwijs. Tussen beide gedeeltes werd letterlijk een brug geslagen. Nowotny gaf er een extra dimensie aan. "De locatie vroeg om het idee van een stadspoort, een entree naar het centrum. Geïnspireerd door de Veneti-

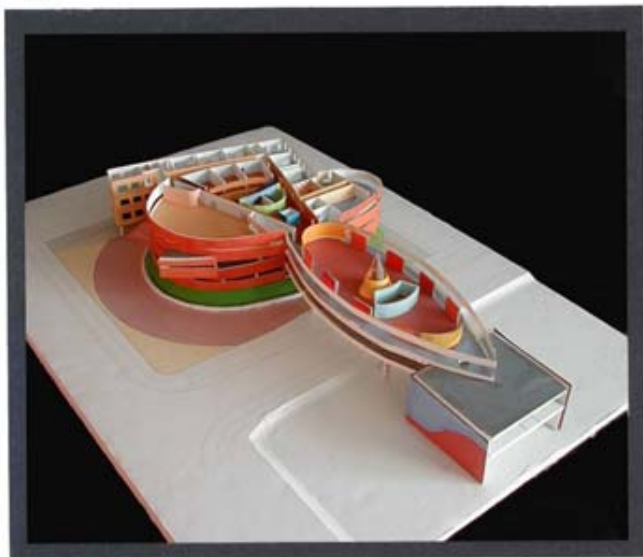
aanse Rialto-brug hebben we ook hier een extra functie aan de vorm gekoppeld. De brug doet onder andere dienst als mediathoek, een combinatie van school documentatiecentrum en openbare bibliotheek." 's Nachts fungeert een verlichte glazen koepel die door het dak steekt als lichtbaken in de duisternis.

STEDELJK LANDSCHAP

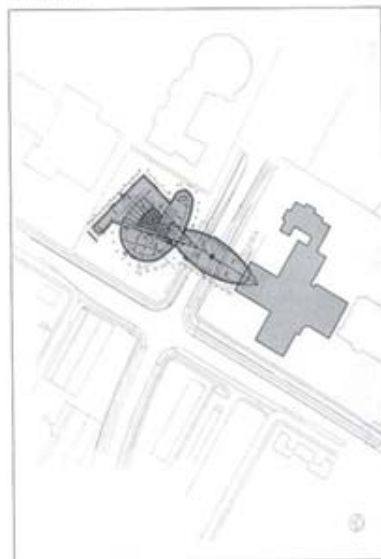
De nieuwbouw bestaat uit drie onderdelen met een oppervlak van circa 9.000 m². Brug, Schelp en Haak. De Brug is vormgegeven als een schip. Het bestaande en het nieuwe gebouw zijn gedacht als bruggen, ieder met een sociaal hart in de vorm van een atrium. De bovenverdieping van de Brug is verdeeld in transferzones en mediathoek; de benedenverdieping biedt personeelsruimten. Nowotny gunde de leerlingen via de glazen koepel een kijkje in de lerarenkamer. "Een referentie aan de Berlijnse Reichstag van Norman Foster waarin het publiek neerkijkt op het bestuurscentrum, de plenaire zaal." Schelp en Haak bieden een verzameling klaslokalen, groepswerkruimtes, zelfwerkplekken en computervoorzieningen. Verplaatsbare wanden maken in de tijd flexibele indelingen mogelijk. Het atrium is de tweede grote ontmoetingsruimte van de school. Nowotny koos voor een organische vormgeving. "Vloeiend maar toch coherent, een belijning die een vanzelfsprekende circulatie oplevert. Je moet dit atrium en de omringende ruimten eigenlijk zien als een stedelijk landschap. Het zijn composities à la Kandinsky. Veel kleur, krachtige vormen, expressief." Dat geldt zeker ook voor het vloerontwerp. In de ganggebieden ligt artolium, in de lokalen en studieruimtes multicolour Flo-tex tapijt met vochtweerende rug. Voor de meer chique kantoorruimten is pooltapijt van Toucan-T gebruikt, in een eigen kleur. Tapijt biedt naast comfort ook een verbeterde akoestiek. Zeker in concentratiegebieden geen overbodige luxe. Om dezelfde reden is gekozen voor akoestische plafonds en ruw spuitpleisterwerk (Brander Briant), beiden eveneens op kleur aangebracht.

>>

Maquette

Plattegrond

KLEURCONCEPT

Vanwege het budget van circa 15,5 miljoen euro moest worden gegund via een Europese aanbesteding. Uiteindelijk is vooral het idouconcept van Nowotny – naar eigen zeggen vooral beïnvloed door de ideurrijkdom van Memphis en Mendini – doorslaggevend geweest. "Ik zie kleurgebruik als compensatie voor het spannende leerbedrijf. Ruimtelijkheid, kleur en materiaal zijn verstaald naar een stimulerende omgeving. Hoekjes, verblijfsplekken, kleinschaligheid, prikkelende kleuren en lichtconcepten bestrijden het gevaar van een groot-schalige, anonieme leerfabriek."

Het exterieur van het bestaande gebouw is opgetrokken uit donkerrode baksteen. Daarop inhakend volgt een verloop naar een oranje (houten) huid voor de Schelp en gele baksteen voor de Haak, onderbroken door het aandachtsmoment van de witte Brug. In het interieur vloeien de verschillende deelgebieden weer in elkaar over. De ellips is een terugkerende leidraad. Niet alleen in hoofdvormen en details zoals erkers, maar ook als kleurlijnen. Soms werkt

het zelfs deconstructivistisch. Zoals bij de geel/groene wand van het atrium – 'alsof een blad is omgevouwen'. Het tegenoverliggende blauwe raam suggereert een doorkijk die er niet is.

Het is juist deze combinatie van organische vormgeving en kleurvariatie die elk hoekje van het gebouw uniek en herkenbaar maakt, benadrukt Nowotny. "Veelkleurigheid versterkt de veelzijdigheid van de vormgeving. Het gebouw wordt een dorp dat z'n kracht ontleent aan onverwachte veranderingen. Dat is het geheim van een aangenaam kleinschalige omgeving. Kleur is hier ingezet als kunstvorm."

NÉT NIET COMPLEMENTAIR

Uiteindelijk is het hele spectrum gebruikt. In de omlooppangen van de Brug, die ook fungeren als klimatologische en geluids-buffers, geven blauwtonen het gevoel dat je buiten bent. De in de kern gelegen media-theek is daarentegen uitgevoerd in contrasterende warmrode tinten. "Zo lok je je klanten naar binnen." De wigvormige entree van de Schelp heeft iets dynamisch

en is sterk naar het rood getrokken. Hier overheerst een opvallende perspectivische ruimteweking doordat vloer en plafond in dezelfde tint zijn gehouden. De ruimte lijkt platgedrukt te worden. Het verhoogde blauwe plafond rond de liftkoker biedt een stukje lucht, ook de groene muur van het Atrium ademt bevrijding. Het Atrium zelf is een explosie in groen en geel, de complementaire kleuren van het roodgamma van de wig. "De verschillende ruimten ervaar je sterker. Geel en groen zijn kleuren die het binnervallende licht verstrooien, groen geeft bovendien een natuurimpressie." Alle kleuren zijn bewust naar de warme kant getrokken. Er is gewerkt met twee helderheidsreeksen. Voor de grote vlakken zijn de felle accentkleuren met wit afgewerkt. Nergens staan puur complementaire kleuren tegenover elkaar, maar juist tinten die er kleurencakeel technisch nèt naast zitten. Het effect zou anders te sterk zijn. Bij de accenten is het complementaire principe wel gehandhaafd. Een voorbeeld is het blauwe raam in de gele muur van het atrium. >>

Boven: Entree Schelp met liftblok: kleurbehandeling en ovale plafondzone geven een sterk perspectief.

Onder: Brug: omlooppang.

Mediatheek en zicht in lichtkegel
 Let op de radiale plaatsing van de TL-balken.

DUURZAAMHEID

Duurzaam materiaal- en energiegebruik stonden hoog in het vaandel. Levensduurcyclus is voor een groot complex als een school belangrijk. Alle materialen zijn milieuvriendelijk en bij sloop afbreekbaar. De Schelp werd bekleden met Braziliaans Lauro Gemela, een hardhout met FSC-keur. Deze goed buigbare houtsoort is voor het eerst in Nederland toegepast. De platen zijn duurzaam behandeld met Olympic Stain. "We hebben twee jaar gezocht naar een eerdere toepassing." In de bakstenen gevels zijn op verzoek van directeur Theo Hanssen, van huis uit biolog, nestgaten en spouwmuren voor voermuizen gemaakt.

In samenwerking met milieuviesbureau Boom werden diverse besparende maatregelen genomen. Zo verwarmt een zonneboilersysteem het tapwater; regenwater wordt gebruikt voor toiletspoeling. Veel aandacht is geschonken aan de energiehuishouding. Het laag temperatuur verwarmingssysteem draait op een warmte-

pomp met bodemcollectoren, aangevuld met HR-ketels voor piekbelastingen. De bodemcollectoren worden zowel gebruikt voor verwarming als voor koeling. Door de bodemwarmtewisselaar als vrije koeling te gebruiken, dus zonder tussenkomst van de warmtepomp, ligt het energiegebruik circa 90-95% lager dan die van een conventionele koelmachine. Overigens hoeft er maar beperkt gekoeld te worden door de toepassing van Insulite 36/34, een glassoort met een hoge LTA (lichtdoorlaatbaarheid voor zonnearmte). Bijkomend voordeel is dat screens overbodig zijn, waardoor de transparantie van met name het Brug-ontwerp intact kon blijven. Ook het ventilatiesysteem met warmteterugwinning haalt een rendement tot aan 95%. De buitenlucht wordt aangezogen vanuit de fietsenkelder; voorverwarmd in de winter, lichtjes gekoeld in de zomer.

Legenda

Opdrachtgever:	Trevianum Scholengroep, Sittard
Architect, exterieur + interieur:	Groep5 van der Ven, Rotterdam
Projectarchitect en ontwerper:	Alexander Nowotny, Rotterdam
Installatie adviseur:	Coman raadgevende Ingenieurs, Heerlen
Duurzaam bouwen adviseur:	Boom, Maastricht
Tapijt:	Toucan-T, Bonar Floors
Harde vloerbekleding:	Forbo Linoleum, Mosa
Meubelen:	Belisa, Bilsen
Ontvangstbalk:	Emly, Sittard
Wanden: Brander (stucwerk):	Gepla, Beek
Plafonds:	Rockfon, Roermond
Verlichting:	Fagerhult, Utilicht, Disano, Bega, Philips
Schilderwerk:	Carlo Fijen, Nieuwstadt
Budget:	15,5 miljoen euro
Oplevering:	augustus 2002